

ВЛАДЛЕН МИКОЛАЙОВИЧ ТОЦЬКИЙ
(14.12.1936 — 29.03.2025)

Українське товариство генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова з сумом та почуттям глибокої скорботи повідомляє, що **29 березня 2025 р.** на 89-му році життя перестало битися серце активного члена Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова, члена Ради УТГіС, професора, доктора біологічних наук Владлена Миколайовича Тоцького — видатного вченого, педагога, наставника, організатора науки, Заслуженого діяча науки і техніки України, дійсного члена Академії наук вищої школи України.

Владлен Миколайович народився 14 грудня 1936 р. у с. Остапківці Хмельницької області у родині вчителів. Закінчив середню школу (1953), навчався у Одеському медичному інституті (1953–1959). Працював лікарем сільської лікарні (1959–1961). У 1961–1964 рр. був аспірантом кафедри біохімії Одеського медичного інституту. У 1964 р. В. М. Тоцький захистив кандидатську дисертацію «Содержание АТФ и

АТФ-азной активности органов и тканей белых крыс при раздельном и совместном действии на организм рентгеновских лучей, хлорэтиламинов и этиленаминов». З 1965 року розпочав викладацьку роботу на кафедрі біохімії Одеського державного університету імені І. І. Мечникова і вперше на біологічному факультеті розпочав читати спецкурси «Молекулярна біологія», «Антибіотики», «Механізми скорочення м'язів», «Структура і функції нуклеїнових кислот». З 1970 р. В. М. Тоцький працював доцентом кафедри біохімії. Протягом 1973–1982 і 2000–2006 рр. був деканом біологічного факультету Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. З 1977 р. завідував кафедрою генетики та дарвінізму, яку пізніше реорганізував у кафедру генетики та молекулярної біології. У 1982–1989 рр. В. М. Тоцький обіймав посаду проректора ОДУ з навчальної роботи.

На кафедрі біохімії Одеського державного університету учений вперше в СРСР розпочав дослідження щодо з'ясування механізмів мембранного транспорту вітамінів, вивчення змін проникності біомембран до вітамінів за різних фізіологічних умов існування та пошуку шляхів корекції мембранного транспорту вітамінів при його порушенні. За результатом цих досліджень було опубліковано близько сотні робіт, серед них — дві монографії, одна з яких (Транспорт жирорастворимых витаминов. — К. : Наук. думка, 1980) відзначена премією ім. О. В. Паладіна АН УРСР. У 1982 р. Владлен Миколайович захистив докторську дисертацію «Мембранный транспорт некоторых коферментных витаминов» в Інституті біохімії АН УРСР. У 1983 р. отримав звання професора кафедри генетики та молекулярної біології Одеського державного університету.

Професор Тоцький був засновником наукової школи «Генетико-біохімічні механізми адаптації». Під його керівництвом захищено понад 25 кандидатських і 2 докторські дисертації. Він автор понад 250 наукових праць, серед яких монографії, підручники, численні статті у фахових і міжнародних виданнях. Його підручник «Генетика» витримав три перевидання та отримав гриф МОН України.

Під керівництвом В. М. Тоцького на кафедрі генетики та молекулярної біології проводилися дослідження в галузі генетики та селекції мікроорганізмів (разом з І. Й. Броуном, О. Б. Полодієнко та С. Г. Каракіс), які завершилися створенням штаму *Pseudomonas putida*, здатного до суперпродукції L-метіоніну (Авторське свідоцтво № 1730152, 1992 р.).

Владлен Миколайович був головою Спеціалізованої вченої ради Д 41.051.06 Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, у 1990-х рр. був членом експертної ради ВАК України, пізніше очолював експертну раду Міністерства освіти і науки України з біології, був членом цієї ради і науковим керівником однієї з міжвузівських програм. Був науковим редактором журналу «Вісник Одеського національного університету. Серія Біологія», членом редколегії журналу «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів». Керував десятками науково-дослідних тем і грантових проєктів.

В. М. Тоцький був взірцем не лише талановитого, сміливого, глибоко та аналітично мислячого вченого, який веде за собою, а й мудрого, принципового та вимогливого керівника, наставника, який по суті створив кафедру генетики і молекулярної біології, зробив її передовою та авторитетною не тільки в межах університету, але і в межах країни. Професор Тоцький був блискучим лектором, який понад 30 років читав курси «Генетика», «Молекулярна біологія», «Біохімія», «Антибіотики» та інші на біологічному факультеті.

Неодноразово були відзначені визначні особисті заслуги В. М. Тоцького. Науковця було нагороджено Почесною Грамотою Верховної Ради України (2005), Почесною грамотою Одеського національного університету за багаторічну сумлінну працю на посаді декана (2006), Почесною грамотою міністерства освіти і науки України за вагомий особистий внесок у розвиток наукової сфери (2006) та Почесною грамотою Одеської обласної держадміністрації (2006), присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (2007), дипломом почесного члена Українського біохімічного товариства (2010), Почесною відзнакою голови Одеської обласної державної адміністрації (2011), Почесною грамотою Кабінету міністрів України (2012).

Низько і з великою вдячністю схиляємо голову перед світлою пам'яттю Владлена Миколайовича та висловлюємо щирі співчуття колективу Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, рідним і близьким покійного.

*Президія Українського товариства генетиків
і селекціонерів ім. М. І. Вавилова*

*Редакційна колегія журналу
«Вісник Українського товариства
генетиків і селекціонерів»*

*Редколегія збірника наукових праць
«Фактори експериментальної еволюції організмів»*

*Колектив кафедри молекулярної біології,
біохімії та генетики
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова*